

11 кл. Опікун Ольга Криїло

Мова/Грамати ка	Ольга Криїло
<i>Читати</i>	<i>Присудок (копії додаються)</i>
<i>Писати</i>	
Література	Ірина Кінах
<i>Читати</i>	<i>Здати лектуру до 1-го грудня. Біографія Миколи Хвильового. Знати короткий зміст твору, читати уривки з "хрестоматії укр. літ-ри ХХ ст.</i>
<i>Писати</i>	
Історія	Роман Дубенко
<i>Читати</i>	<i>"козацька доба" ст 100-108</i>
<i>Писати</i>	<i>"Пояснення слів" ст 102 і 108</i>
Географія	Тетяна Тетерева
<i>Читати</i>	<i>Міграції. Національний склад. Підручник ст. 81-84</i>
<i>Писати</i>	<i>Вправа 2-7 ст. 85</i>
Культура	Марія Камінська
<i>Читати</i>	<i>Укр Музика ХІХ ст. л 6</i>
<i>Писати</i>	<i>Вправа-назвати автора ст 141</i>

Складений підмет виражається словосполученням або реченням, якщо вони вжиті у значенні іменника в називному відмінку (П'ять учнів відмовилися їхати на екскурсію. «Запорожці пишуть листа турецькому султану» — найвідоміша картина І. Рєпіна).

Присудок — головний залежний член речення, який вказує на дію, стан, ознаку підмета і відповідає на питання *що робить підмет? що з ним робиться? який він є? хто він такий? що він таке?* та ін. Присудок буває простий і складений.

Простим дієслівним присудком називається присудок, виражений дієсловом дійсного, умовного або наказового способу (Співали чистими дзвінкими голосами діти), а також фразеологізмами зі значенням дії (Це вже ви передали куті меду (Марко Вовчок)). Присудок, виражений дієсловом теперішнього або майбутнього часу, узгоджується з підметом в особі й числі, а виражений дієсловом минулого часу — у числі й роді.

Складений присудок може бути іменним або дієслівним.

Іменним складеним називається присудок, представлений сполукою дієслова-зв'язки **бути** у будь-яких способових і часових формах та іменної частини, вираженої іменником, прикметником, дієприкметником, займенником, числівником (Тютюн був високий і густий-прегустий (О. Довженко)).

Дієслівним складеним називається присудок, який складається з неозначеної форми дієслова і допоміжного дієслова в будь-якій способовій формі (Починає займатися схід сонця). При цьому на дію підмета вказує неозначена форма дієслова. Допоміжне ж дієслово, по-перше, вказує на спосіб і час; а по-друге, — позначає початок і завершення, тривалість, необхідність, можливість, бажаність дії (Воронцов мусив кілька разів крикнути, доки його почули (О. Гончар)). З неозначеною формою дієслова у складених присудках можуть вживатися також дієприкметники і прикметники, зокрема такі прикметники короткої форми, як *ладен, згоден, певен, рад*, а також присудкові прислівники *треба, необхідно, можна, варто, слід* (Я дуже радий вам допомогти). Функції допоміжного або неозначеного дієслів можуть виконувати і фразеологізми дієслівного типу (Брати не мали охоти поступатися суперникам. Хлопець звик бити байдики).

Рідна мова в рідній школі.

3. Вправа «Утвори прислів'я»

Поєднати праву і ліву частини, утворивши прислів'я про мову. Яке з прислів'їв, на ваш погляд, зайве?

Рідна мова — не полова:	зложиться мова.
Птицю пізнають по пір'ю,	її за вітром не розвієш.
Слово до слова —	хто вміє гарно говорити.
Добре тому жити,	така й розмовонька.
Яка головонька,	а людину — по мові.

- *Списати, визначити граматичні основи, визначити способи вираження підмета.*

VI. Підсумок уроку

VII. Домашнє завдання

1. Дібрати з текстів художньої літератури 3—4 приклади речень, у яких підмети були б виражені сполученням кількох повнозначних слів (числівника та іменника, займенника та іменника, фразеологізмом).
2. Написати твір-мініатюру «Наша мова», визначити способи вираження підмета.
3. Виконати вправу 65 (ст..34), вчити §5

Урок 2.

Тема. Простий і складений дієслівний присудок

Мета: поглибити знання учнів про види присудків, ознайомити зі способами вираження простих та складених присудків, розвивати вміння знаходити граматичну основу, вирізняти види присудків у реченні; пам'ять, мислення учнів; виховувати повагу до звичаїв і традицій України

Міжпредметні зв'язки: українська мова та література, народознавство

Соціокультурна лінія. Звичаї та традиції українського народу

Обладнання: підручник, дидактичний матеріал, таблиця «Типи присудків»

Тип уроку: комбінований (формування вмінь і навичок)

Хід уроку

- I. Актуалізація опорних знань учнів
  1. Перевірка домашнього завдання.
    - 1) Фронтальне опитування
      - Який головний член речення називається підметом?
      - Які підмети бувають за будовою?
      - Якими частинами мови може виражатися підмет?
      - Які способи вираження складеного підмета?

2) Перевірка письмового завдання.

3) Робота з індивідуальними картками

Стисати речення, підкреслити граматичні основи, надписати способи вираження підметів

1. Минуле свого краю завжди хвилює. 2. Три — просте число. 3.«Кри» та «Кри» журливо лине в долину імлисту. (І. Нехода) 4.Батько з сином виходять з затінку на сонце. (О. Донченко) 5.Щорічно в промисловості використовується п'ять мільярдів кубометрів води. 6. Багато літ перевернулось, води чимало утекло. (Т. Шевченко)

II. Мотивація навчальної діяльності школярів. Повідомлення теми й мети уроку

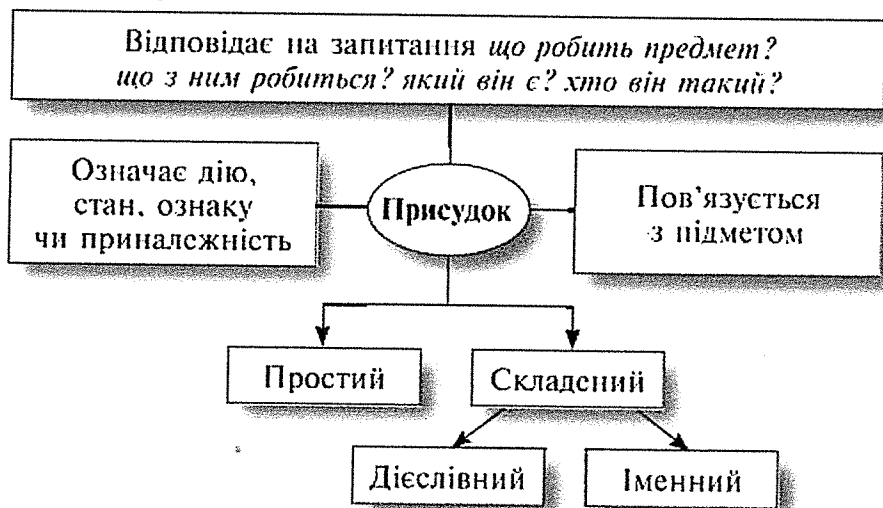
- Запишіть речення, підкресліть підмет і присудок кожного речення. Чи завжди це легко зробити?

Четвертого грудня відзначається свято Введення у храм Пресвятої Богородиці. На Закарпатті у цей день ніхто не відвідує сусідів. Помітивши, що до хати йде односелець, сусіди намагатимуться примкнути двері. Особливо люди боялися жіночих відвідин. Вважалось, вони можуть принести нещастя.

III. Сприйняття й засвоєння навчального матеріалу

1.Робота з опорною схемою

- Розглянути схему. З'ясувати, що вам відомо про присудок як головний член речення, а яка інформація є новою.

- Дати повне визначення присудку, скориставшись схемою.

2. Опрацювання таблиці «Типи присудків».

Типи присудків		
Простий	Складений	
Дієслівний	Іменний	Дієслівний
— дієслова усіх способів у будь-якому часі;	Іменник у Н. в., прикм., займ., числ., нерозкладне	Дієслово у формі інфінітива +

— інфінітив; — звуконаслідувальні слова; — вигуківна форма слова; — фразеологічне сполучення. Давно мені припала до душі ця пісня. В труді твори красу життя. (П. Тичина)	синтаксичне словосполучення Н., Ор. в. + дієслово-зв'язка в будь-якому способі та часі. Так, була моя пісня палка. (Леся Українка)	допоміжне дієслово в будь-якому способі та часі. Я так люблю сіяти. (О. Довженко)
---	---	---

2. Навчальний диктант.

Визначте граматичні основи речень. Укажіть види присудків. Якою частиною мови вони виражені?

На свято Коляди діються великі дива на землі. Тому вечори від Різдва до Водохреща стали зватися в народі Святими. По заході сонця в той час не можна робити справи. Не треба виносити сміття з хати, зібране за день. На Водохреща кроплять водою, освяченою в церкві, хату, худобу, бджіл. Кутю варять із зерна. Хати хлопці будуть посипати зерном. На покуті люди ставлять сніп колосків, зібраних цього року. Вечерю починають із хліба, спеченого з борошна нового врожаю.

3. Робота з підручником.

1) Опрацювання теоретичного матеріалу (ст. 34-35)

2) Виконання вправ і завдань

§ IV. Закріплення знань, умінь і навичок

1. Дослідження-відновлення.

Відновіть висловлювання, вставляючи з довідки потрібні за змістом допоміжні дієслова. Запишіть відновлений текст, визначте підмети й присудки.

Із цього вечора дівчата ... ворожити. Вони рвали у чужому садку гілочку вишні та ... відразу поставити її у воду. Якщо до Різдва гілка розквітне, то того ж року дівчина ... вийти заміж. Від Катерини починалися зимові гуляння на санках. Рідні ... подивитися на молодят. Адже наречена вперше після весілля восени ... покажеться на люди. Молодята також будуть кататися на санчатах.

Довідка: починали, намагалися, може, збиралися,

2. Пояснювальний диктант.

Запишіть текст. Підкресліть прості дієслівні присудки.

Калиту відзначали по-різному. В одних випадках це намагалися зробити напередодні, тобто на Парамона (12 грудня). Бувало, що й наступного дня. До цього обряду ретельно готувалися хлопці і дівчата. Окрім калити, юнки випікали ще й невеличкі балабушки (тобто пампушки). (За і. Панкєєвим)

3. Творче реконструювання.

- У поданих реченнях замініть прості дієслівні присудки на складені дієслівні. (де це можливо) Дослідіть, чи зміниться значення речень при їх перебудові.